

Bruselj, 17.12.2014
C(2014) 9865 final

MNENJE KOMISIJE

z dne 17.12.2014

**o certificiranju družbe ELES d.o.o. na podlagi člena 3(1) Uredbe (ES) št. 714/2009 in
člena 10(6) Direktive 2009/72/ES – Slovenija**

MNENJE KOMISIJE

z dne 17.12.2014

o certificiranju družbe ELES d.o.o. na podlagi člena 3(1) Uredbe (ES) št. 714/2009 in člena 10(6) Direktive 2009/72/ES – Slovenija

I. POSTOPEK

Komisija je 23. oktobra 2014 v skladu s členom 10(6) Direktive 2009/72/ES¹ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o električni energiji) prejela obvestilo slovenskega regulativnega organa za energijo, tj. Agencije za energijo, o osnutku odločitve o certificiranju družbe ELES d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: ELES) za systemskega operaterja prenosnega omrežja električne energije.

V skladu s členom 3(1) Uredbe (ES) št. 714/2009² (v nadaljnjem besedilu: uredba o električni energiji) mora Komisija proučiti obvestilo o osnutku odločitve ter zadevnemu nacionalnemu regulativnemu organu izdati mnenje glede skladnosti s členom 10(2) in členom 9 direktive o električni energiji.

II. OPIS OBVESTILA O ODLOČITVI

Družba ELES je systemski operater prenosnega omrežja električne energije v Sloveniji, ki ima v lasti prenosno omrežje v Republiki Sloveniji in z njim upravlja. Omrežje je dolgo približno 2 843 kilometrov.

Družbo ELES je leta 1990 ustanovila Republika Slovenija, ki je še vedno njena edina delničarka. V nasprotju z drugimi slovenskimi podjetji v državni lasti pravic in obveznosti, povezanih z državnim deležem, ne upravlja Slovenski državni holding (v nadaljnjem besedilu: SDH) temveč vlada.

Zaradi skladnosti s pravili, ki veljajo za ločevanje systemskih operaterjev prenosnih omrežij, je družba ELES izbrala model lastniškega ločevanja iz člena 9(1) direktive o električni energiji. Natančneje, družba ELES namerava uporabiti možnost ločevanja znotraj države, kot je določeno v členu 9(6) direktive o električni energiji.

Agencija za energijo je predhodno sklenila, da družba ELES izpolnjuje zahteve modela lastniškega ločevanja, kot je določeno v slovenski zakonodaji, ki prenaša direktivo o električni energiji. Agencija za energijo je predložila osnutek odločitve Komisiji in jo zaprosila za mnenje.

III. PRIPOMBE

Na podlagi tega obvestila ima Komisija naslednje pripombe na osnutek odločitve:

1. Ločevanje znotraj države

---

¹ Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES, UL L 211/55, 14.8.2009.

² Uredba (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003, UL L 211/15, 14.8.2009.

Člen 9(6) direktive o električni energiji v okviru modela lastniškega ločevanja odpira možnost, da država nadzoruje dejavnosti prenosa ter dejavnosti proizvodnje in dobave, če zadevne dejavnosti izvajata dva ločena javna subjekta. Za namene pravil o lastniškem ločevanju je treba dva ločena javna organa obravnavati kot dve ločeni osebi, ki sta zmožni nadzorovati dejavnosti proizvodnje in dobave na eni ter dejavnosti prenosa na drugi strani, če je mogoče dokazati, da nista pod skupnim vplivom drugega javnega subjekta v nasprotju s pravili o lastniškem ločevanju. Zadevna javna organa morata biti dejansko ločena.

V predhodni odločitvi, o kateri je Agencija za energijo obvestila Komisijo, ocena dejanske ločenosti obeh zadevnih organov temelji zgolj na navedbi dejstva, da državni delež v družbi ELES upravlja vlada, udeležbo države v družbah za dobavo in proizvodnjo plina ter električne energije pa upravlja SDH. Agencija za energijo ne ocenjuje, kdo v vladi je odgovoren za družbo ELES in kakšne so možne pristojnosti te osebe v zvezi s SDH. Podobno ni ocenjena vloga predsednika vlade, zato ni jasno, ali bo lahko vplival na sistemskega operaterja prenosnega omrežja ter na podjetja za dobavo in/ali proizvodnjo.

Agencija za energijo je na podlagi zahtevka za dodatne informacije predložila več podrobnosti o organizaciji ločevanja javnih organov. Na podlagi teh dodatnih informacij je postalo jasno, da pristojnosti vlade v zvezi z družbo ELES vključujejo imenovanje generalne skupščine, ki je med drugim odgovorna za imenovanje nadzornega sveta. V praksi to nalogo opravljata predsednik vlade ali vlada. Nadzorni svet SDH imenuje nacionalni parlament. Poleg tega so vladi zaupane naloge in pristojnosti generalne skupščine SDH. Na podlagi tega je mogoče sklepati, da generalni skupščini obeh subjektov imenuje vlada. Agencija za energijo z dodatnimi informacijami pojasnjuje, da pristojnosti vlade kot delničarke v zvezi z generalno skupščino SDH izvaja minister za finance, medtem ko te naloge v zvezi z družbo ELES opravlja minister za infrastrukturo.

Komisija se strinja z Agencijo za energijo, da se razdelitev nalog med različni ministrstvi načeloma lahko izkaže za učinkovit način izvajanja člena 9(6) direktive o električni energiji. Vendar v tem primeru informacije iz predhodne odločitve in dodatne informacije niso dovolj podrobne, da bi lahko sklepali, da stopnja ločenosti zares zagotavlja zadostno stopnjo ločenosti med obema javnima organoma in od predsednika vlade ter da je dejansko določena v zakonodaji in se izvaja v praksi. Komisija zavzema stališče, da bi bilo treba opraviti poglobljeno oceno nacionalne zakonodaje, ki ureja organizacijo vlade, da se ugotovi, ali so načela, kot sta izključna ministrska odgovornost za dodeljene portfelje in prepoved vmešavanja predsednika vlade, npr. z neposrednimi navodili odgovornim ministrom v zvezi s posameznimi deleži, vključena v zadevni zakonodaji in se uporabljajo v praksi v tem primeru.

Komisija meni, da je certificiranje mogoče odobriti po tem, ko Agencija za energijo opravi takšno pravno in praktično oceno ter jo vključi v končno odločitev.

2. Delež družbe ELES v družbi Talum d.o.o.

Temeljno načelo modela lastniškega ločevanja je, da sistemski operater prenosnega omrežja ali njegovi lastniki niso vključeni v poslovne dejavnosti, povezane s prodajo in nakupom energije, ki jo prenašajo. Člen 9(1)(b) direktive o električni energiji zato zahteva, da ista oseba oziroma iste osebe ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad sistemskim operaterjem prenosnega omrežja ali prenosnim sistemom, in hkrati ne smejo izvajati

neposrednega ali posrednega nadzora nad *podjetjem*, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim³.

Člen 44(2) direktive o električni energiji to pravilo utemeljuje z navedbo:

„Za namene člena 9(1)(b) pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ ne zajema končnih odjemalcev, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje in/ali dobave električne energije, bodisi neposredno ali prek podjetij, nad katerimi izvajajo individualni ali skupni nadzor, če so končni odjemalci, vključno z njihovim deležem električne energije, proizvedene v nadzorovanih podjetjih, v letnem povprečju neto odjemalci električne energije in če gospodarska vrednost električne energije, ki jo prodajo tretjim stranem, ni bistvenega pomena v razmerju do njihovega preostalega poslovnega delovanja.“

Z drugimi besedami, kadar sistemski operater prenosnega omrežja za električno energijo uveljavlja pravice v podjetju, ki je končni odjemalec, a se ukvarja tudi s proizvodnjo ali dobavo električne energije, to ni nujno v nasprotju s členom 9(1)(b), če so izpolnjena nekatera merila.

Agencija za energijo v predhodni odločitvi navaja seznam podjetij, v katerih je družba ELES delničarka. S seznama je razvidno, da ima družba ELES 83,44 % delež v družbi Talum d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: Talum), družbi, ki ima sedež v Kidričevem in se ukvarja predvsem s proizvodnjo aluminija. Agencija za energijo pojasnjuje, da je družba Talum velika porabnica električne energije, vendar je tudi „registrirala dejavnosti“ proizvodnje električne energije in trgovanja z električno energijo. Agencija za energijo trdi, da je družba Talum upravičena do izjeme iz člena 44(2) direktive o električni energiji, saj je neto odjemalka električne energije, dejavnosti proizvodnje in dobave družbe Talum in njenih hčerinskih družb pa ne obstajajo ali niso bistvenega pomena. Agencija za energijo uporablja podatke o porabi iz letnega poročila družbe Talum za leto 2013, ki kažejo, da so približno 99,97 % električne energije, ki jo je kupila družba Talum (od različnih dobaviteljev), porabile njene hčerinske družbe; zgolj približno 175 000 kWh električne energije od skupnega 1,2 TWh električne energije, kupljene za približno 63,3 milijona EUR, se je prodalo naprej za približno 24 000 EUR. Agencija za energijo zato trdi, da sta oba pogoja izpolnjena.

Komisija se strinja z Agencijo za energijo, da vloga družbe Talum kot odjemalke električne energije jasno prevlada nad njeno vlogo dobaviteljice. Poleg tega je razvidno, da količina, ki se proda naprej nepovezanim družbam, ni bistvenega pomena glede na poslovni dogovor družbe. Komisija se zato strinja z Agencijo za energijo, da se v tem primeru lahko uporablja člen 44(2) direktive o električni energiji. Vendar Komisija meni, da mora Agencija za energijo redno spremljati stanje v zvezi z dejavnostmi družbe Talum na trgu z električno energijo. Komisija ugotavlja, da tveganje, da je sistemski operater prenosnega omrežja glavni delničar v družbi, ki je ena od njegovih večjih strank in velika uporabnica njegovega omrežja, lahko pomeni spodbudo za sistemskega operaterja prenosnega omrežja, da to uporabnico omrežja obravnava ugodneje kot druge, kar ogroža neodvisno delovanje omrežja. Čeprav direktiva o električni energiji izrecno dovoljuje takšno stanje, je še vedno ključnega pomena zaščita nediskriminatornega dostopa do omrežja ter njegovega vzdrževanja in razvoja. Komisija zato priporoča, da Republika Slovenija, ki je lastnica družbe ELES in holdinga SDH, kot je navedeno v točki 1 tega poglavja, upošteva možnost prenosa delnic družbe ELES v družbo Talum, ki bi se upravljal zunaj ministrstva za infrastrukturo.

IV. SKLEPNA UGOTOVITEV

³ Poševni tisk ES.

V skladu s členom 3(2) uredbe o električni energiji Agencija za energijo ob sprejemanju končne odločitve o certificiranju družbe ELES v čim večji meri upošteva zgoraj navedene pripombe Komisije ter nato o tej odločitvi obvesti Komisijo.

Stališče Komisije glede tega obvestila ne vpliva na kakršno koli stališče, ki ga Komisija lahko zavzame v zvezi z nacionalnimi regulativnimi organi glede vseh drugih obvestil o osnutkih ukrepov v zvezi s certificiranjem ali v zvezi z nacionalnimi organi, ki so odgovorni za prenos zakonodaje EU glede združljivosti kakršnega koli nacionalnega izvedbenega ukrepa z zakonodajo EU.

Komisija bo ta dokument objavila na svoji spletni strani. Komisija meni, da informacije v tem dopisu niso zaupne. Če Agencija za energijo meni, da ta dokument v skladu s predpisi EU in nacionalnimi predpisi o poslovni tajnosti vsebuje zaupne informacije, ki bi jih pred javno objavo želela izločiti, je pozvana, da o tem obvesti Komisijo v petih delovnih dneh po njegovem prejemu. Vsako tako zahtevo je treba obrazložiti.

V Bruslju, 17.12.2014.

Za Komisijo
Miguel ARIAS CAÑETE
Član Komisije

